

Vapaaehtoistoiminta sisäministeriön näkökulmasta

Ohjaus- ja kehittämisjohtaja Taito Vainio

Esityksen sisältö

1. Vapaaehtoisten rooli viranomaisten tukena → pääpaino pelastustoimessa
2. Vapaaehtoiset pelastustoiminnassa -hanke

Järjestökenttä

AUTOLIITTO

FINLANDS SVENSKA
MARTHAFÖRBUND

FOLKHÄLSAN

MAA- JA KOTITALOUS-
NAISTEN KESKUS

MAANPUOLUSTUSKILTOJEN
LIITTO

MAANPUOLUSTUS-
KOULUTUS

MAANPUOLUSTUS-
NAISTEN LIITTO

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

MARTTALIITTO

PALISKUNTAIN
YHDISTYS

RESERVILÄISLIITTO

SF-CARAVAN

SUKELTAJALIITTO

SUOMEN
JOHANNIITAIN APU

SUOMEN
KYLÄTOIMINTA

SUOMEN LATU
SUOMEN LATU

SUOMEN LENTO-
PELASTUSSEURA

MERIPELASTUSSEURA
SUOMEN
MERIPELASTUSSEURA

SUOMEN
METSÄSTÄJÄLIITTO

SUOMEN
MIELENTERVEYSSEURA

SUOMEN
MOOTTORILIITTO

SUOMEN
PALVELUSKOIRALIITTO

PARTIO
SCOUT
SUOMEN
PARTIOLAISET

SUOMEN PELASTUSALAN
KESKUSJÄRJESTÖ

SUOMEN
PELASTUSKOIRALIITTO

Punainen Risti
SUOMEN
PUNAINEN RISTI

SUOMEN
PURJEHDUS JA VENELY

SUOMEN
RADIOAMMATTIÖRILIITTO

SUOMEN RAUHAN-
TURVAAJALIITTO

SUOMEN
RESERVIPSEERILIITTO

SUOMEN
RIISTAKESKUS

SUOMEN
SUUNNISTUSLIITTO

SUOMEN
TAKSILIITTO

SUOMEN TIEPALVELU-
MIEHET STM

SUOMEN
TIEPALVELUMIESLIITTO

SUOMEN TYÖVÄEN
URHEILULIITTO TUL

SUOMEN UIMAOPETUS- JA
HENGENPELASTUSLIITTO

VALO, VALTAKUNNALLINEN
LIIKUNTA JA URHEILU-
ORGANISAATIO

WWF
WWF SUOMI

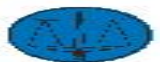
SUOMEN ELINKEINOELÄMÄN
KESKUSLIITTO EK

SUOMEN NAISTEN
VALMIUSLIITTO

SUOMEN
AMMATTILIITTOJEN
KESKUSJÄRJESTÖ

SUOMEN
HUMANITAARISEN
OIKEUDEN SEURA

SUOMEN
KUNTALIITTO

SUOMEN
LÄÄKÄRILIITTO

SUOMEN
NAISJÄRJESTÖJEN
KESKUSLIITTO

SUOMEN
OSUUSKAUPPOJEN
KESKUSKUNTA

TAPIO

TYÖTURVALLISUUS-
KESKUS

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Vapaaehtoiset viranomaisten tukena

1. Pelastus → Päivittäiset onnettomuudet, suuronnettomuudet, sisävesionnettomuudet
2. Rajavartiolaitos → Meripelastustoiminta, merelliset tilanteet
3. Poliisi → Etsintätilanteet
4. Maahanmuutto → Maahantuloon varautuminen, vastaanottokeskukset

Pelastustoiminta

1. Hälytysten vastaanottaminen;
2. Väestön varoittaminen;
3. Uhkaavan onnettomuuden torjuminen;
4. Onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen;
5. Tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen;
6. 1–5 kohdassa mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnat.

Pelastuslaitos, sopimuspalokunnat ja muut vastaavat yhteisöt (PeL 25 §)

- Pelastustoimen tehtävien hoitamista varten alueen pelastustoimella tulee olla pelastuslaitos. Alueen pelastustoimi voi käyttää pelastustoiminnassa apunaan vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa (*sopimuspalokunnat*) tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan

Pelastustoiminnan johtaminen

- Pelastuslaitos vastaa pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta, kun tulipalo, muu onnettomuus tai niiden uhka vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ihmisen hengen tai terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojaamiseksi tai pelastamiseksi eivätkä toimenpiteet ole onnettomuuden tai sen uhan kohteeksi joutuneen omin toimin hoidettavissa tai kuulu muun viranomaisen tai organisaation hoidettavaksi
- Sen alueen pelastusviranomainen, jossa onnettomuus tai onnettomuuden uhka toteutuu, johtaa aina tilannetta
- Jos pelastustoimintaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, tilanteen yleisjohtajana toimii pelastustoiminnan johtaja (Tilannekuvan ylläpito ja toiminnan yhteensovittaminen)
- Tilanteen yleisjohtaja voi muodostaa avukseen viranomaisten, laitosten ja toimintaan osallistuvien vapaaehtoisten yksiköiden edustajista koostuvan johtoryhmän ja kutsua asiantuntijoita avukseen

Pelastustoimintaan osallistuminen

1. Hätäkeskukset
2. Puolustusvoimat
3. Rajavartiolaitos
4. Poliisi
5. Sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset ja hallinnonalan laitokset
6. Ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastaavat viranomaiset ja hallinnonalan laitokset
7. Ympäristöviranomaiset ja maa- ja metsätaloustieteiden viranomaiset sekä hallinnonalojen laitokset
8. Liikenne- ja viestintäasioista vastaavat viranomaiset ja hallinnonalan laitokset
9. Säteilyturvakeskus
10. Ilmatieteen laitos
11. Siviilipalveluskeskus
12. Valtion eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset sekä kunnan ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset

Pelastustoimintaan osallistuminen - suunnitelmat

- Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan

Vapaaehtoistoiminta 51 § ja 52 §

51 §:

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna vapaaehtoisia organisaatioita ja henkilöitä, ei kuitenkaan tehtävissä, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä, kuten viranomaistoimivaltuuksien käyttöä taikka tarkastus- tai valvontatoimintaa.

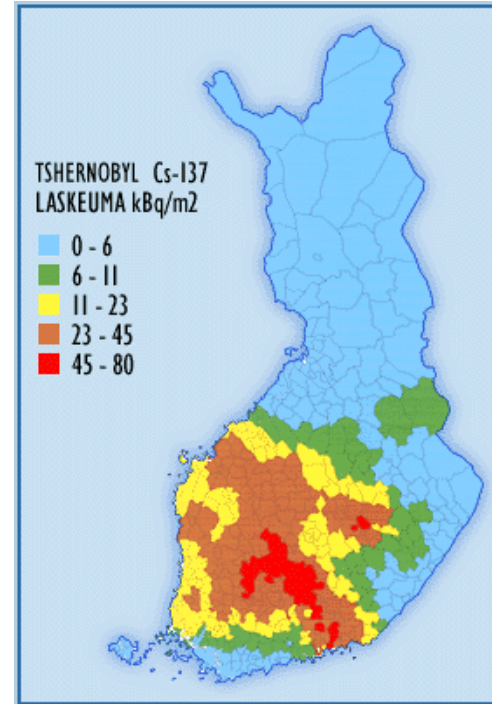
Vapaaehtoisten osallistumisesta pelastustoimeen voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

52 §:

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä.

Häiriötilanteet

Vapaaehtoiset viranomaisten tukena

- Laajoissa onnettomuuksissa viranomaisten voimavarat ovat rajalliset
  - Myrskyt
  - Suurtulvat
  - Laajat metsäpalot
  - Öljyonnettomuudet
- Laajaa vapaaehtoisuuskenttää ei ole riittävästi otettu huomioon toiminnan suunnittelussa
- Vapaaehtoisuuskentän osallistaminen edellyttää hyvää suunnittelua ja säännöllistä harjoitustoimintaa

Vapaaehtoiset pelastustoiminnassa -hanke

- Hankkeen tarkoituksena on selvittää mahdolliset vapaaehtoisvoimavarat eri pelastustoimen alueilla sekä luoda yhtenäiset periaatteet pelastuslaitoksille ja vapaaehtoisille siten, että vapaaehtoisia voimavaroja kyetään parhaalla mahdollisella tavalla yhdistämään pelastustoimintaan suurissa onnettomuustilanteissa.

Vapaaehtoiset pelastustoiminnassa -hanke

1. Selvittää pelastuslaitosten nykyinen käytäntö ja sopimukset vapaaehtoisten kanssa
2. Määrittää edellytykset, jotka vapaaehtoisten voimavarojen tulee täyttää osallistuakseen pelastustoimintaan tarvittaessa
3. Määrittää pelastusviranomaisille valtakunnallisesti yhtenäiset periaatteet vapaaehtoisten voimavarojen käyttämiseksi pelastustoiminnassa pelastustoimen viranomaisten tukena
4. Tehdä valtakunnallinen ohjeistus pelastuslaitoksille vapaaehtoisten voimavarojen hyödyntämiseksi pelastustoiminnassa

Vapaaehtoiset pelastustoiminnassa -hanke

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
kirjaamo@intermin.fi